

NEGYEDIK HÍRLEVÉL

Kedves Olvasó! Immár a Kühlewind Alapítvány negyedik hírlevelét olvassa, melyben először Zsellér Gyula versével emlékezünk Lack Gáborra. Ezt követően Gábor *Szempont* című írását tesszük közzé. Befejezésképp Rácz György két levelét közöljük. Az eddigiektől eltérően, külön is felhívnam figyelmüket Rácz György 2002. december 12-i levelére.

Lack Gábor írását Zsellér Gyula juttatta el hozzám, itt is megköszönöm. Tőle tudható, hogy ez a szöveg Gábor egyetlen fennmaradt, „nyomdakész” és publikálatlan írása, mely csaknem ötven éve, tehát a múlt század hatvanas éveiben keletkezett. Gábor évtizedeken át volt meghatározó tagja hetente összejövő társaságunknak. Számítógépes programozóként dolgozott, de tanított a solymári Waldorf Tanárképző Intézetben is. Ha azt mondom: ezt vagy azt tanított, tevékenységét megfosztom lényegétől, s nem mondok igazat. Gábor *létezés*t tanított – egyszerűen a jelenlétével. Ha talán készített is előzetes jegyzeteket, ezekről elszakadt, szabad folyást engedve újabb és újabb ötleteinek. A jelen lévő szerencsések az intuíciók áradását tanúsíthatták. Tartott előadásokat másutt is: a figyelemről, a tudati gyakorlatokról, az észlelésről – mindig sajátos egyéni stílussal tette. Hogy milyen szellemes és eredeti gondolkodó volt, azt az itt közölt írás tanúsítja. Különlegesen érzékeny volt az ellentmondásokra, a jelenségek paradoxonaira, s nagy élvezettel, belefeledkezve a választott téma minden részletébe, ironikus-önironikus nevetéssel szerette megosztani másokkal. Boszorkányosan vezette Trabantját. Mint állandó hétfői utasa – „Hova vigyelek? Mindegy! Én olyan messze lakom, hogy bármerre mehetünk! Csak az útvonal változik!” – részese lehettem Lack Gábor káprázatos éjszakai Trabant-szemináriumainak. A teremtő képesség érdekelte, az egész, a lényeg, amiből minden egyéb is következik. Az okoskodások hidegen hagyták.

Szempont című írása gépiratban maradt ránk, hibákkal, félreérthetőségekkel. Ezeket igyekeztem kijavítani. A gépiratban lévő néhány ábrát az itt közölt elektronikus változatban csak jelezni sikerült. Egy ábra helyét csak egy szögletes zárójeles szerkesztői megjegyzés helyettesíti. A szerző ábra előtti szövege képben mondja el ugyanazt.

A május 11-i találkozóval kapcsolatban több kérdés jutott el hozzám. Mi lesz? Előadás? Beszélgetés? Gyakorlás? Nyitva hagyom a kérdést. Valaki azt kérdezte: mit olvasson? Azt javaslom: gondolja meg, milyen verseket, novellákat, esszéket tud a témához társítani, de mindenekelőtt magát faggasa: Ki vagyok én?

2013. április 22.

Fenyő Ervin

Zsellér Gyula

Lack Gábor halálának 5. évfordulójára

Elhamvasztatott.
Az a kis urna ott
Foglalta magában,
Ami megmaradt belőle a látható világban.
Még azt is szerteszórta a víz és a levegő,
Hogy semmi se maradjon abból, ami nem ő.

Lack Gábor
(1939-2007)

Szempont

A személyes léttel-nem léttel kapcsolatos problémák feltárásához, fejtegetéséhez kétféle fő hozzáállás, kétféle tiszta szempont-felvétel lehetséges. E kétféle szempontnak a lényege röviden a következő:

A./ Közvetett megismerés, avagy a tárgyi megismerés szemszöge. X kutató Y személyiséget (vagy személyiségeket) vizsgálja fogamzásától a test feloszlásáig. Az emberről, mint a vizsgálat tárgyáról adatokat gyűjt. Megfigyeli az ember mechanikai, fizikai, kémiai, biológiai és társadalmi mozgásformáit, azaz érzékeli és elgondolja. Érzékeléseit az illető szaktudomány segítségével messze természet adta érzékelési határain túlra tágítja, természetesen transzformációk által. Értésülései még így sem haladják meg a fent említett mozgásformákat, de azok valamelyikére utalnak. Értésüléseiből a mozgásformák közötti összefüggésekre bukkan, megnyilatkozásaik sorrendjében pedig oksági rendet fedez fel. Szemei előtt az emberi test, az emberi biosz, és az emberi psziché, mint az anyagi összefüggések és azok hatványainak, illetve produktumainak összessége bontakozik ki. Számára a létesülés organizáció, és a halál dezorganizáció. E két pont között létező minden egyebet e két faktor egyike, másika, vagy mindkettője törvényszerű megnyilatkozásának tekinti. Időben e két ponton kívül semmiféle adat nem áll rendelkezésére, hisz nincs test, mely információkkal szolgálna. Tehát a létprobléma megoldása a szerveződésben keresendő, és csak kellő finomságú megközelítésre vár...

Ez a szemszög közvetett megismerési módszert alkalmaztat, és közvetett, absztrakt megismerést eredményezhet, melynek átélhetőségére – a kvantításoktól eltekintve – éppen közvetettségük miatt kevés remény van.

B./ Közvetlen, avagy alanyi megismerés szemszöge.

A kereső a személyes léttel kapcsolatos problémákat, saját személyes léte problémájának tekinti, és azon belül igyekszik megoldást keresni. Saját létén belül, amennyire egyéni a születése, annyira egyéni a halála is. Abban vele senki nem osztozhat. Nincs senki, aki elmúlásának belső történéseit benne elleshetné, mint ahogy nem volt senki, aki életében fájdalmát, örömét érezné, sajátos gondolatait vele elgondolná. Belső életének egyedüli és folytonos tanúja kizárólag ő. Az én. Életében minden változott, lüktetett, cserélődött körülötte, csak egy dolgot hurcolt magával, levehetetlenül, otthagyhatalanul, és az önmaga saját énje, a dolgok tudomásul vevője, szemlélője, mikrokozmoszának középpontja. Az a középpont, melyből figyel, les, vár, óhajt, reménykedik és retteg. Más ember fájdalmát, örömét megérti, és ha át is éli, azok már nem ugyanazok, saját örömevé-bánatává váltak. Minden ember az ő számára érzéki valóság, mozgó, hangot adó, fintorgó húsdarabok, melyeknek belső életét, értelmét, érzelmét, saját élete, érzelme, értelme hipotetikus, önkénytelen kivetítése adja. Saját léte, és a körülötte kavargó világ létének rejtélyét, „vanságának” rejtélyét nem más személyiségekben keresi, nem merül el azok bioáramainak, reflexeinek, agysejtjeinek közvetettségeiben, miközben mechanikusan gondolkodik (funkcionál), hanem saját élő, lüktető belvilága felé fordul, arra, amerre nagyobb a mozgás, finomabb a világ, és közelebb a tűz. Egyszóval mikrokozmoszának egyetlen közvetlen „élőlénye” felé fordul, önmaga felé. Bármilyen más felé fordulna, bármely megismerési rendszert követne, magától a ténylegesen adott élő objektumtól elfordulna, és azt funkcionáltatná. Az ekképpen szerzett ismeretei birtokai lennének, de tárgyiasságukban a tudás birtokosát, az alanyt, a léttel bírót nem érhetnék el, hiszen a megismerni tudó kvalitásában mindig több, mint a megismert, ez a kettő alanyi-tárgyi viszonyának folyománya. Ezért saját léte problémáját ott keresi, ahol van: a megismerőben, a

szemlélődben. Megismerési rendszerében az origót saját figyelmenek gyökerébe helyezi. Ebből a szempontból rendszerezi a számára adott világot, tartózkodva egyéb szempontoknak ezzel a szemszöggel való összekeverésétől. Totális szubjektivitásba vonul vissza – mint ahogy a halálban is teszi –, mikor is saját léte rejtélyét igyekszik megoldani.

A fent vázolt két fő megismerési irány ellentétes, de nem ellentmondó. Közöttük szinkronia, és eredményeiket tekintve analógia állhat fenn. Egybevetésükről lehet szó bizonyos határok között, de összevegyítésük helytelen. A megismerés vonalán haladva, egy szempontot követve az előálló diszkontinuitásokat szempontcserével megoldani csak megnyugtató lehet, de nem helyes. Számptalan pszichológiai, filozófiai irányzat e két szempont váltogatott alkalmazásának és eredményének bizonyos kombinatív keveréke. Hiányzik belőlük az egy szempont alkalmazása, véghezvitelének következetessége, és ezért erőfeszítéseik eredményei nem hozhatók összhangba, közöttük analógia nem mutatkozik, és ezért ellentmondó eredményeik kibékíthetetlenek. A következő fejtegetésekben nem teszünk egyebet, minthogy a közvetlen megismeréshez szükséges szemponthoz és szempontból néhány lényeges közhasználatú fogalom tartalmában némely korrekciót alkalmazunk, lehántva róluk a más szempontra helyezkedésből fakadó értelmeket – melyek az Én szempontjából indokolatlanok –, hogy az Én-origós, tiszta szempontú megismerést jobban kiszolgálják, valamint hogy az ebből önként adódó konklúziókat levonjuk. Némely munkahipotézis bevezetésénél átmenetileg közvetett szempontra helyezkedünk, ahol a kívánt képpel analóg kép felvázolása jobban lehetséges, de a manipulációk csak a kifejezhetőség érdekében alkalmazhatók, és az analóg kép által indukált eredeti kép kibontakozása után elhagyhatók.

*

Az Én-szempontú, Én-origós megismerésben kettősséget kell feltételezni, melynek talajából kibontakozik a triaditás munkahipotézise.

- A kettősség: 1. Az Én a figyelő, a tudomásul vevő, az alany.
2. A figyelem tárgya, a tudomásul vett, a Tárgy.

E kettőt összekötő, egybekapcsoló hipotetikus fonál a figyelem fonala, mely gyökeréből, az Énből árad, tőle elirányulva a Tárgyhoz (mármint a figyelem Tárgyához) ütközik, kapcsolódik azt a figyelem tárgyává téve. Így a triaditás harmadik eleme:

3. A figyelem szála.

Én →→→→ a figyelem szála →→→→→ T [figyelem Tárgya]

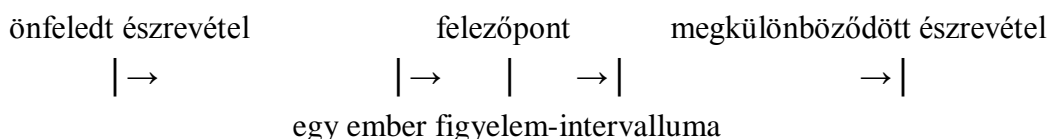
Ebben a megfogalmazásban az Énről, mint a figyelem forrásáról eddig egy állítható: hogy figyel, szemlél. A figyelem Tárgyáról pedig: hogy van, létezik. A figyelem-Tárgynak, figyelem-Tárgyi mivoltának, figyelem-Tárgyként való szereplésének (természetesen az Énnek az Én szempontjából) elidegeníthetetlen ekvivalenciája az, hogy VAN. Mondhatni: a figyelem-Tárgy „másik neve”, hogy VAN. (Annak létezését kifejező értelmében.) Azon dolgokat, melyre figyelem nem irányul, de irányulhatna – tárgynak nevezzük, a tárgy, ahogy a figyelemben megmutatkozik = figyelem-Tárgy.

Az előbbiek jobb áttekinthetősége kedvéért egy hasonlatot írunk le, mely vele analóg. Képzeljük el:

Adott a végtelen tér; egy pontjában sugárzó, fénysugarakat árasztó Nappal. A fénysugarak minden szála kiindulásától elirányulva rohan a végtelen tér felé. Némelyike a térben lévő égitesteken ütközve azokat megvilágítja, némelyike azok mellett elrohanva folytatja útját. A Nap közelében elhelyezkedve (feltételesen) számunkra a körülvevő végtelen sötét térből csak azok az űrben lévő égitestek vannak (láthatók), amelyeket a fejünk mögül a Naptól kiinduló sugarak megvilágítanak – azaz számunkra létezővé tesznek. Namármost, ha a

Napot az előzőekben leírt Én-nel helyettesítjük, a Napból fakadó, számunkra az égitesteket „Vanásra” emelő fénysugárzást az Énből fakadó figyelem-áradással helyettesítjük, a megvilágított égitesteket, megvilágított állapotukban pedig a Figyelem-Tárgyával helyettesítjük, azaz a tárgynak oly állapotával, mikor figyelve van, akkor az analógia teljes. Az égitestek megvilágítottságukban való állapota – a néző számára – nem azonos a nem megvilágított állapotával (hiszen akkor nem van). Azaz a néző számára nem azonos a sötétbe merült égitest a megvilágítottal, noha az égitest számára ez mindegy lehet. Az analógiát átvetítve, a Tárgy a figyelem „fényében” válik Figyelem-Tárggyá, létezővé, „van”-ná. Az égitest világosságban való fürdése, abban fénylőként való jelentkezése – holott önmagában nem az! – analóg a Tárgynak a figyelem Vanná tevő érdeklődésében való fürdésével, és abban létezőként való jelentkezésével, holott önmagában a figyelemtől magára hagyatva nem Van, nem létező, hanem valami más (vagy még az sem). A tárgynak ez az állapota analóg a sötétbe borult, fény által meg nem világított, és így láthatatlan bolygóval. Mégis hogyan közelíthető meg a Figyelem-Tárgyává válni tudó Tárgy önmaga valóságában, azaz a figyelő számára nem jelentkező, „a bolygó sötétbe borult”, „nemlétbe” vonult állapotában? Erre egy feltevés kínálkozik: az, ha a figyelő önmaga válik azzá, amit közvetettséggel nem akar már megközelíteni (a figyelem közvetítésével). Ennél a pontnál vizsgálódásunkat az Énre figyelőre kell összpontosítanunk. Mielőtt azonban ezt megteesszük, szükséges az észrevevés módozatairól szólnunk.

Az észrevevés, szemlélés két ideális véglet között a lehetőségek végtelen széles skáláját futja be. Ennek a skálának egyik véglete, midőn az észrevevés, a figyelem Tárgyának tudomásulvétele, teljes önfeledtségben valósul meg. Azaz kizárólagosan csak a figyelem Tárgya van, és tőle a szemlélés és a szemlélő (figyelő) ténye nem különbözött meg; pontosabban: nincs. A másik véglet: mikor a figyelem-Tárgya mint a figyelemnek a tárgya jelentkezik, és a figyelő Én attól megkülönböződött. A két véglet a közbülső esetekben keveredik elvi központjukban egyenlő arányban, míg attól egyik vagy másik véglet felé eltolódva a közelebbi dominál. Egy ember észrevevő-készsége – adott időben – a középponttól jobbra–balra körülbelül egyenlő skálatartományt tud befutni.

Következésképp egyik irányba való tágulás a másik irányba való tágulást is jelenti, és megfordítva, stb.

Például a zene hallgatásában való feloldódás, maga-feledkezés, mint ahogy a szólásmód is kifejezi a teljes önfeledt észrevétel irányában való eltolódás, míg például a (félelmet keltő) tárgyiasságukban jelentkező dolgok szemlélésében a megkülönböződött észrevétel dominál.

Visszatérve az Én szemlélő problémájára, a következőket állíthatjuk (mint már előbb is): az Én figyel; a figyelem tőle, a gyökerétől elirányulva centrifugálisan árad. Az Én nem lehet ön-ön [sic!] figyelmének tárgya, mert nincs okunk feltételezni egy olyan erő létezését, mely a figyelemnek az Éntől elirányuló „egyenes vonalát” „meghajlítva”, azt centripetálissá téve, önnön gyökerére irányítaná. Ezen dolog abszurd voltából következik az előbbi állítás.

ÉN [ábra illusztrálja az imént leírtakat]

Ezek szerint, ami csak a figyelem-Tárgya lehet, más szóval: amire áll az, hogy van, létezik, az nem Én. Ebből nem következik az, hogy nem-lét állapotában, azaz a figyelemből kikerült dolog, önmagának való állapotában van, hisz ha így lenne, akkor valamikor figyelem-Tárggyá válhatna. Más szóval a figyelembe bekerülő dolgok abban figyelem-Tárggyá válnak,

levéssel bíróvá, amely változást a reájuk hulló figyelemnek köszönhetik. Ha pedig az Én-nek már csak figyelem-sugárzása is létesítő erővel bír, akkor a figyelemben jelentkező dolgokat a figyelemben nem jelentkező dolgoktól megkülönböztető állapot: a Vanság, a Van nem állítható az Énről. Az Én a szemlélő, a tudomásul vevő, tehát nem van, nem nincs, nem lét, és nem nem-lét, hanem valami egészen más! És mégis az Énnek, ha volna tulajdonsága (ami képtelenség), akkor az a tévedés volna. A figyelem-Tárgyának szüntelen változása, azaz a figyelmen kívül levő dolgoknak a figyelem előtt való állandó áramlása sajátos (és látszólagos) egymásutánban, célozva itt például egy pohár nézéséből a „gondolkozásba” való átmenésre majd vissza, majd egy ösztönre figyelve, miközben az észrevevés módját is a két véglet közt imbolyogtatva, hol inkább a megkülönböztetett felé (mint ahogy a pohár nézése), hol pedig inkább az önfeledt (mint ahogy az ösztön figyelése) véglet felé hajolva az álomvilágot is beleértve, végül is az egész életet produkálja, melyet csak itt-ott szakít meg az álomtalan alvással azonos, a figyelemnek tárgyba nem ütköző, dolgot észre nem vevő, a „végtelen térségbe” való csöndes áradása.

*

Az Én nem tud önmagáról. Figyelésének tényéről is csak akkor szerez tudomást, ha annak tárgya van, és az észrevevés eléggé megkülönböztetett. Úgyhogy ha a figyelemnek nincs tárgya – egyik tárgy-észrevételi formában sem – akkor nincs „semmi”, akárcsak az álomtalan alvásban.

*

Az ember mindennapi életében állítja, hogy „Én vagyok”, személyiségének ez a definíciója tökéletes, ugyanis bármi van (legyen az akár összetett), az az Én figyelmének pusztán a tárgya, vagy tárgy halmaza lehet. És így az Énnek a figyelem-Tárgy-világ egy tárgyának (az „én” gondolatnak) erősen önfeledt észrevevési módozatára utal. Ennek a figyelem-Tárgy halmaznak – más néven személyiségnek – a léte addig tart, míg az Énnek (mely a személyiségnek hitte magát) a figyelméből ki nem kerül. Mint ahogy az az elmebeteg, aki azt hiszi, hogy ő egy hamutartó, abba úgymond belehiszi magát. Nos, a bolondnak hamutartó-léte is addig tart, amíg kedvenc hiedelmét el nem felejtí, és az ki nem kerül figyelmi köréből, hogy átadja helyét egy magasabb rendű énnel. Az Én kezdetben a tőle „legtávolabb” lévő, legdurvább figyelem-Tárgyakat képes csak észrevenni szinte teljes önfeledtségben, majd figyelme azokon élesedve magához „közelebb” lévő finomabb figyelem-Tárgyakon is fennakad, kezdetben ezt is erős önfeledt észrevétel formájában veszi észre, mialatt a „durvább” figyelem-Tárgyak észrevétele kezd a megkülönböztetettségre felé tendálni, és így tovább. Azok a dolgok, melyek a figyelem életlensége miatt még a figyelem-Tárgyai nem lehettek, megmaradtak az Én számára, mint figyelmének-tárgyává válható lehetőségek. Hasonlóképpen az ittas emberhez, ki a levegőben lévő füstön át néz, azt meglátni nem képes, és figyelmének csak durvább tárgyak állják útját, meghagyva a füst észrevételét egy józanabb állapotnak, egy összpontosítottabb figyelemnek.

*

Visszatérve a figyelem-fényét elhagyó tárgyakra önmaguk „sötétjében” való megközelítéséhez, és ott [az] Énnek a dologgal való azonosulását lehetőségnek tekintve, azt kell mondani, hogy az nem lehetséges. Ugyanis az Én nem egyesül, nem válik azonossá semmivel, hacsak nem látszólag a figyelés önfeledt tényezőjének túlsúlya miatt, mint aminek a személyiség is köszönheti a létét. Ezért úgy fogalmazhatjuk meg, hogy az Én nem azonosul, nem válik azonossá a magának való dolgokkal, mely felszíni megismerésben a figyelem-Tárgyát képezheti, hanem ezt csak olyféleképpen teszi, mint ahogy saját személyiségünk is énszerűségben élődik át, holott valójában nem az, és ami ebben a valóság, az az én „tévedése”.

A figyelem látszólag személyiségünkben fakad, tapasztalások is látszólag számára szólnak, de tény az, hogy vele összefonódtak. Egy személyiség-váltás, aminek az átélés megismerési fokot nevezhetjük, kell, hogy eredményezze annak az önmagának való dolgoknak összes tapasztalatait, lehetőségeit és szemszögét, melyet a tárggyal azonossá váló megismerésben átélhetünk. Végül is azonban az Én minden figyelem-Tárgy lehetőségének önfelelt észrevételéből megkülönböztetetté kell válni. Ha ez bekövetkezik, akkor; minden nem-Énné vált, de az Én most már a figyelem-Tárgyak nélkül is „tudott”. A figyelem végső visszavontságában, gyökerébe az Énbe zsugorodhat azzal eggyé válva, a végtelen gyakorlás lendületében azt még figyelem-Tárgynak tüntetve fel. És itt, mivel hogy a figyelem a gyökerébe retrogrált, zsugorodott, és nem a minőségétől valami idegen közegbe, mondhatnánk a figyelem szempontjából, hogy az Én az: figyelem, de mivel ez az Én végül figyelem-Tárgyként is jelentkezik, úgy a figyelem-Tárgy is figyelem.

Röviden: a figyelem, figyelemmel figyel a figyelmet, azaz minden figyelem.

Másrészt a fentiekhez hasonlóan az Énbe zsugorodó figyelem gyökerével, az Énnel azonos, tehát mondhatjuk, hogy az Én az Énnel figyel az Ént, vagy hasonlóan a figyelem-Tárgy a figyelem-Tárggyal figyel a figyelem-Tárgyat.

Most pedig észre kell venni, hogy egy ugyanazon valami három arculatát neveztük: Énnek, figyelem-szálnak, figyelem-Tárgynak.

Az utolsó változás, mely az egységben lévő, de differenciált állapotban lévő hármat végső eggyé olvasztja, az idő megszűnését, kilobbanását kell, hogy eredményezze. A háromság eggyéválása a kettősségen át vezet, mikor is a figyelő és a figyelem-Tárgyának (amely már szintén önmaga) végső közelítésében a figyelem elenyész. Távozásával átadva helyét az Én és a nem-Én bensőséges, de még differenciálódott egységének az örökkévalóságban, mely az időnek, a változásnak, a figyelem lehetőségének a csírája. E kettősség maradéktalan, differenciálatlan egységre-lépésében lobban ki az idő lehetősége is minden változás-lehetőség végét jelezve, és szűnik meg maga az 1 is a nullában, hisz nincs még egy (2-3 vagy több, ami értelmezhetné), ami önmagával együtt értve 2-öt adna, melytől mint egy megkülönböztödhetne, és ténnyé válik a Valóság az örökkévalóságon túl.

•
Rácz György

(1931-2009)

leveleiből

IX.

Kedves Ervin!¹

2002. dec. 12.

Az eszemmel akartam fölfogni az evangéliumot, ezért azt mindig, mint katasztrófát éltem át. Azután kiderült, hogy a katasztrófa eredménye megszabadulás valamitől, amitől tudatosan kellett volna megszabadulnom, de nem tettem meg. Ez a valami: a Magam. A „tagadd meg magad” felszólítás az evangéliumban is egy óriási törésponton hangzik el, abban az órában, amikor Jézus elhatározza, hogy felmegy Jeruzsálembe (Mk 8,31), ahol „az ember Fiának sokat kell szenvedni... és megöletni és harmadnapra feltámadni.” Az elhatározást megelőző katasztrófa lényege (Mk 8,11-21), hogy a tanítványok nem értik az evangéliumot. A felszólítás pedig ez: (Mk 8,34) „Ha valaki én utánam akar jöni, tagadja meg magát...” De hogyan? Hiszen úgy érezzük, egyetlen kincsünk, életünk az Én, amely valójában ez az itt említett „magam”.

---

¹ A levél címzettje Fenyő Ervin.

No, leírom a Magam-élményemet. Kettős életet éltem. Úgy éltem meg a kettősséget, mint törekvést a sötétségből a fénybe. Sötétségnek nevezem, hogy a testem uralkodott rajtam a nemiségen keresztül, fénynek nevezem, amikor sikerült valami eszmei témát végiggondolnom, leírnom vagy elmondanom. A fény jellege nagyon hasonló volt a szakmai (tudományos) értéshez.

Azután rájöttem, hogy a sötétnek nevezett énem ellenőrzi, hogy meddig mehetek el a fénybe, ő az, aki visszaránt az intuícióból, az imaginációból, amikor az a szabadság felé kinyílni készül. Kegyelemnek neveztem azt, hogy ebből a fényből sikerült valami formát alkotnom, hogy még fénynek láttam, amely mint a gyertya, alkotás közben elfogy.

Ez a felfedezés elkeseredést szült, az elkeseredés pedig a sötétséget növeli. Ekkor fordult a figyelmem a szemem szürkésege felé, mintha a szemlencse operációja hatna a belső sötétségre. Az operáció és a gyógyszerek szívpanaszokat okoztak, ekkor mentem a kardiológiára, mintha az operatórok tudnának segíteni a „szív keménységén” (Mk 8,17). Okt. 7-én három új eret ültettek szívem koszorújába. Az altatásból teljesen megsemmisülve ébredtem fel. Csak arra emlékszem, hogy többször elsírtam magam, és lelki szemeim előtt mint valami eldobott rongy jelentem meg. Közben azért testemben valamennyire megerősödtem, úgyhogy a tizedik napon a klinikáról leküldtek Füredre a Szívkörházba. Ezt a helyet és a kezelő orvost jól ismertem, ez megnyugtató, és három hetet semleges környezetben (sőt szeretett környezetben) tölthettem. (Kínlódva, mert a szívburokban lévő vizet kegyetlen, de célratoró gyógyszerrel – és adaggal – hajtották ki.) Szárazon, mint egy gombostűre szúrt bogár, jöttem haza, ahol gyorsan feléledtem. Köszönhetem ezt a gyengéd ápolásnak, az otthoni tápláléknak, és a gyógyszerelés enyhülésének, ezenkívül egy levélnek, melynek írója Máté 22,1-14 *Példabeszéd a királyi menyegzőről* kapcsán kérdezett valamit, ami feltámasztott a füredi tetszhalálból. Nem a kérdés, hanem a *Példabeszéd* egy mondata: „11. Bemenvén (a menyegzői terembe, amely a mennyek országát példázza) pedig a király, hogy megtekintse a vendégeket, láta ott egy embert, akinek nem vala menyegzői ruhája. 12. És monda néki: Barátom, mi módon jöttél ide, holott nincsen menyegzői ruhád? Az pedig hallgata. 13. Akkor monda a király a szolgáltnak: Kötözzétek meg a lábait és kezeit, és vigyétek és vessétek őt a külső sötétségre; ott leszen sírás és fogcsikorgatás.”

Ekkor értelmet kapott minden kínlódásom, sírásom és fogcsikorgatásom. Át kellett esnem az operáción, hogy megértsem, mit jelent az evangéliumi külső sötétségbe vettetés.

A példabeli menyegzőre mindenkit beteltek, „jókat és rosszakat egyaránt” (22,10). Aki felismeri hol van, felveszi „menyegzői ruháját”, aki nem, az üldögél a saját ruhájában, a „Magáéban”. Ezzel megmutatja, hogy nincs tisztában a helyzetével. Jön a király, kérdezi, még szólhat, de nem tud mit mondani, mert nincs tisztában a helyzetével. Kidobják. Ekkor jön rá, hogy honnan dobták ki: a menyegzőről. A külső sötétség a menyegző fényéhez és helyéhez viszonyítva külső sötétség.

Tehát az operáció után „kidobtak arra a külső helyre”, ami tudatomban mindig úgy szerepelt, hogy onnan menekülni kell, de megtagadni sohasem tudtam. És emlékeimben feltámadt a menyegző képe, azok a boldog órák, amikor értésben éltem. Ez, a példabeszéd olvasása és értése visszahozta a menyegző örömét. És búcsút intettem a kidobott ruhának. Kiléptem belőle. Sírásom ragaszkodás volt a Magamhoz, az utcai ruhához.

Óvatosan, lassan élek. Hisz mindenki a régi Gyurit várja vissza. Te is érdeklődsz utána. De érdeklődésedben sejtem, hogy nem fogsz meglepődni; nem lepődtél meg mesémtől.

Sajnos, annyira el vagyunk (vagyok) tompulva, érzékeink annyira elhomályosodtak, hogy igazi felismerésre csak katasztrófák átélése során vagy után juthatunk (juthatok). Boldog, aki a szót (tanítást) át tudja élni. Az evangéliumokból is kevés átélésről értesülünk. Például Mk 2,2-5: Jézus hirdeti az ígét. Közben megbontják a tetőt, leeresztenek egy ágyon

fekvő bénát. Mindezt szinte észre sem veszik. Része a tanításnak. „Fiam, megbocsáttattak neked a te bűneid.” Ezután török meg az áhitatot az írástudók.

Ervin! Köszönöm neked részvétedet, érdeklődésedet és jókívánságaidat. Talán ezzel a levéllel sikerül viszonznom jószágodat. Ölel

Gyurka

X.

Kedves Ervin!

Budapest, 2004. jan. 15.

„Minden gyakorlat akarati gyakorlat!” (*A szelíd akarat* 58. oldal 1. sor) írja G[eorg]. K[ühlewind]. Ez a mondás minduntalan igazolódik, ha az ember *A szelíd akarat* III. fejezetét olvassa. Egy példát hozok. Hetek óta mondogatom magamban P[ilinszky]. J[ános]. *Gyónás után* c. versét, és nem sikerült megértenem, ma reggelig, amikor a következő részt olvastam G[eorg]. K[ühlewind]. könyvében (61. oldal közepén):

„Az emberben lévő első akarat, amely adott, befogadóvá és reprodukálhatóvá hasadt ketté. Közöttük, a létrejött résben tevékenykedhet az individualitás, amennyiben a befogadottat individualizálva az alkotásba vezeti. Ebben a résben van a szabadság helye.”

Most nézzük a verset!

Gyónás után

(Első rész) „Bevallottam: a naplementét Svájcban.

Nem lett volna szabad.

Gonosz féreg az önvád.”

A gyónás, a bevallás, az önvád az individualitás dolga: utólag foglalkozik valamivel, ami korábban a „résben” (a tudatban?) megjelent, és szabad utat kapott. A befogadó akarat találta a naplementét (menj el, nézd meg, élvezd – mondta a tudatnak valamilyen emóció?), a reprodukáló akarat (amely itt már inkább megfordult, kemény akarat) megvette a jegyet, felment a csúcsra, és élvezte a naplementét. Utólag elemezve a történeteket, helytelennek találta, és a gyónással akarta feloldani a konfliktust: ebben az esetben ezt „nem lett volna szabad”! Miért?

Második rész:

Az erősek

hajnalban kelnek, fát aprítanak,

isznak egy korty pálinkát, s így tovább.

Mivel csak ők, az erős gyilkosok

ismerik a füvek, fák, madarak,

a nők és a csecsemők nyelvét.

A természetben, és a nem – vagy csak kevéssé – tudatos emberekben az első akarat végigfut a reprodukcióig, ami ekkor inkább növekedés, cselekvés, sírás. Ezek a megnyilvánulások mind „erősek”, gondolj a madarak vándorlására, ösztönére; a sziklát repesztő gyökerekre, a csecsemők sírására és a nők szerelmére. És a természet közelében élő férfiak sem fontolgatnak, mérlegelnek, hanem teszik, amit „kell”. Ők is erősek. Egy nyelvet beszélnek mind: az első akarat nyelvét.

(Hozzáteszem, hogy a felnőttben az első akarat már nem tisztán jelenik meg, érzelmeket, szokásokat sodor magával. Tehát a felnőtt ne vádolja magát, hanem ismerje fel, mi teszi tisztátalanná és tisztázza magát.)

Szeretettel öllelek,

Gyuri